

Een desastreuze terugtocht

Nadat Napoleon Moskou had bereikt, bleek dat zijn aanvoerlijnen te lang waren geworden en zijn leger niet was voorbereid om te overwinteren zo diep in Rusland. Hij maakte de fatale keuze om terug te trekken. Tijdens deze tocht kwamen talloze mannen en vrouwen om het leven. Onder de overlevenden was al snel duidelijk dat dit een monumentale gebeurtenis was. Sergeant Bourgogne (1785-1867), die diende bij de Keizerlijke Garde, heeft over deze afschuwelijke veldtocht geschreven. Tezamen met Napoleon ging hij naar Rusland en bereikte uiteindelijk Moskou, waar hij zich installeerde in de verwoestte stad. Uiteindelijk werd de order gegeven om terug te trekken. In het begin leek alles goed te gaan, maar al snel ontstonden er problemen. De discipline nam af, troepen deserteerden of gingen plunderen, er was niet genoeg te eten en ondertussen daalde de temperatuur. Uiteindelijk wist Bourgogne de tocht te overleven, tezamen met enkele kameraden en keerde hij terug in het Franse leger.

Een bijzondere ervaring

In 1813 werd hij, inmiddels opgeklommen tot luitenant, gevangengenomen en in gevangenschap realiseerde hij zich wat voor bijzonders hij en zijn kameraden hebben meegemaakt het jaar ervoor. Vanaf dat moment begon hij te werken aan zijn autobiografie, maar maakte het nog niet af. Nadat er vrede was gesloten keerde hij terug naar Frankrijk en nam het bedrijf van zijn vader over als kledingmaker. Uiteindelijk rondde hij het boek pas af in 1853.

Geluk om te overleven

In zijn biografie wordt niet alleen duidelijk hoe moeilijk de omstandigheden waren waarin de soldaten zich bevonden, want zij hadden te maken met honger, kou, en de vijand die hen agressief opjoeg, maar dat overleven ook te maken had met geluk en de kameraden die je had. Een toevallig passant of goede vriend kon op moeilijke momenten ondersteuning bieden. De vrienden die Bourgogne had zijn onder andere de reden dat hijzelf het overleefd heeft.